

Urban Management Pathology of Sanandaj City with Good Governance Approach

Keramatollah Ziari ¹ , Hossein Hataminejad ², Amir Sharifi ³

1. (Corresponding Author) *Department of Human Geography and Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran*

Email: zayyari@ut.ac.ir

2 *Department of Human Geography and Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran*

Email: hataminejad@ut.ac.ir

3. *Department of Human Geography and Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran*

Email: amir_sharifi@ut.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article History:

Received:

18 May 2015

Received in revised form:

29 May 2015

Accepted:

29 May 2015

Keywords:

*Urban Management,
Good Governance,
Municipality,
Governance Indicators,
Sanandaj.*

ABSTRACT

In today's era, we are witnessing rapid growth and complexity of cities and the spread of urban crises. Unilateral governance and management by the government to manage the urban society is no longer desirable and responsive. Therefore, the use of multi-interactive strategies to attract the cooperation and participation of civil-union institutions has become more necessary. One of these proposed applications is the model of urban good governance. Most international organizations have suggested this model for the citizen-oriented administration of the world's cities. This research realizes the need for Sanandaj city to use the model of good urban governance, and it has investigated the status of good governance indicators in Sanandaj city. It has also been discussed how the performance of urban management in different areas is different based on the model of good governance. The research method in this research is descriptive and analytical. The information needed for this research was obtained using library study and the questionnaire methods. Student's t-test, ANOVA, and Tukey's tests were used to analyze the data. This research shows the poor condition of good urban governance indicators in Sanandaj city. However, the status of the participation index is in a better position than other indices, and the legality index is in a relatively unfavorable position. Also, a significant difference has been observed between the performance of urban management in different areas of Sanandaj city. This means that the surrounding areas of the city, as well as the northern areas of the city, do not have a favorable position, while the southern part of the city has relatively good conditions.

Cite this article: Sharifi, A., Ziari, K., & Hataminejad, H. (2024). Urban Management Pathology of Sanandaj City with Good Governance Approach. *Human Geography Research Quarterly*, 56 (3), 1-15.

<http://doi.org/10.22059/jhgr.2020.123461.1006990>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press

Extended Abstract

Introduction

There are many challenges ahead for municipalities due to the need for a proper definition of their role in the structure of urban management. The private sector and civil society are essential in achieving good governance, and municipalities need better cooperation. This issue has led to the failure of municipalities in terms of management. This problem prevails in most cities in the country. After more than 90 years of municipal activities (Baladieh) and the city council of Sanandaj (Sena), the city has seen many urban management problems today. One of the main factors causing enormous problems in Sanandaj is the spread of a theory and practice gap between the city administration, the private sector, and civil society. This research is based on the assumption that the main cause of management problems in Sanandaj is weakness in the city in terms of urban good governance components (index). Indeed, this study sought to determine the parameters of good governance in Sanandaj to provide a clear understanding of the status index of urban governance in Sanandaj. This study, in contrast to most previous research, considered a full list of indexes of urban good governance. On the other hand, this study sought to assess the situation of the indices for various regions to clarify the differences in the urban management of Sanandaj in different areas. In the case of weaknesses of each of these indicators in Sanandaj, this research helps provide practical solutions.

Methodology

Defining the aim of the research has a significant impact on research tools and methods. Research methods depend on the research's purpose, nature, and executive facilities. According to the object and purpose of the research, descriptive-analytical methods were used. In order to gain theoretical insight and literature review, the style library was used. Specifically, it was used for books, articles, statutes, and online references. To obtain field information, questionnaire tools with questions in Likert with 5-item options were

used. The questionnaires were distributed among the citizens of Sanandaj, including 19 connected zones and 4 separated urban zones. Questionnaires were distributed among citizens by utilizing the simple random distribution method. The questionnaire also included five kinds of options: too much (5), much (4), medium (3), low (2), and very low (1) scores. Additionally, statistical analysis software was used for the data analysis. The statistical population of the research includes all the inhabitants of the city of Sanandaj, which, according to statistical results, includes a total of 373,987 people in the last public census. The Cochran formula is used to determine the sample size. The sample size was 384, and the methods included their choice and stratified sampling.

Results and discussion

To keep track of the desired goals in this study, eight indices among the good governance indexes proposed by the United Nations have been identified and evaluated. These indicators include transparency, efficiency and effectiveness, social justice, legitimacy, accountability, responsibility, responsiveness, participation, and consensus-orientedness. The T-test was used to evaluate urban management's general performance. In this test, the theoretical values of the index were compared with the mean values of each indicator, and the significance and non-significance of each test were conducted. Indeed, this test aims to compare the indices of urban good governance. The results reflect the poor performance of urban management in Sanandaj based on every eight reviewed indices in the pattern of urban good governance. However, it should also be considered that urban management performance in the eight indicators reviewed was almost at the same level. In the case of the assumption that there are differences between urban good governance indexes in different areas of Sanandaj, the test is significant at 95% confidence, and the H₀ assumption is verified. This means there are significant differences between different areas of the city regarding urban good governance indices. According to the results

of the Tukey test, there are many differences among the urban good governance indices in Sanandaj city. Four urban zones separated around Sanandaj had the weakest status, and during the last few years, they have been added to the city's law limit. Accordingly, the weakest conditions are related to Naysr, Nanaleh, Grizeh, and the Hassan Abad zone. These four zones, considered generally marginalized city areas, have very poor physical and spatial conditions. As a result, the people of these areas view Sanandaj urban management as the main cause of the backwardness of the area. On the other hand, these areas, with a lack of commitment to the urban rules, regulations, and arrangements, create tense conditions among citizens and municipalities. In terms of urban good governance indicators, four urban districts in Sanandaj had very favorable statuses. These areas are zone 22, zone 20, zone 18, and zone 19.

Conclusion

By studying the map of the Tukey test in GIS software, important results concerning the spatial analysis of urban good governance in the City of Sanandaj were found. This means that a certain space pattern dominated Sanandaj's urban management. Accordingly,

each attached district surrounding the city of Sanandaj (Naysr, Nanaleh, Grizeh, and Hassan Abad Regions) has horrendous conditions. Northern areas (districts 1, 2, 3, 4, 5, and 6) of Sanandaj city, compared to other inside areas, have a bad situation. Western areas (zones 8, 9, 10, and 11) had moderate conditions of urban management of the city based on the pattern of urban good governance. The southern areas are in a very good state compared to other areas.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

آسیب‌شناسی مدیریت شهری شهر سنندج با رویکرد حکمروایی خوب*

کرامت اله زیاری^۱ ، حسین حاتمی نژاد^۲، امیر شریفی^۳

۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیای انسانی و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: zayyari@ut.ac.ir

۲- گروه جغرافیای انسانی و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: hataminejad@ut.ac.ir

۳- گروه جغرافیای انسانی و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: amir_sharifi@ut.ac.ir

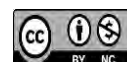
اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	در عصری که شاهد رشد شتابان و پیچیده‌تر شدن شهرها و گسترش بحران‌های شهری هستیم، اعمال حاکمیت و مدیریت به صورت یک‌سویه توسط حکومت برای مدیریت جامعه شهری، دیگر مطلوب و جواب‌گو نیست، لذا کاربست راهبردهای تعاملی با جلب همکاری و مشارکت شهروندان و نهادهای مدنی، بیش‌ازپیش ضرورت یافته‌اند. یکی از این کاربست‌های پیشنهادی الگوی حکمروایی خوب شهری می‌باشد. این الگو از سوی اغلب سازمان‌های بین‌المللی برای اداره شهروندمدارانه شهرهای جهان پیشنهاد شده است. این پژوهش با پی بردن به نیاز شهر سنندج به به‌کارگیری الگوی حکمروایی خوب شهری در این شهر، اقدام به بررسی وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر سنندج نموده است. همچنین به این موضوع پرداخته شده است که عملکرد مدیریت شهری در نواحی مختلف بر اساس الگوی حکمروایی خوب به چه میزان از هم متفاوت می‌باشند. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی تحلیلی می‌باشد. اطلاعات موردنیاز این پژوهش با استفاده از مطالعه کتابخانه‌ای و روش پرسشنامه‌ای به‌دست آمده است و برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تی استیودنت، آنوا و توکی استفاده شده است. نتایج این پژوهش بیانگر وضعیت ضعیف شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر سنندج می‌باشد. با این حال وضعیت شاخص مشارکت نسبت به سایر شاخص‌ها در جایگاه بهتری قرار دارد و شاخص قانونمندی بصورت نسبی در وضعیت نامناسبی قرار گرفته است. همچنین تفاوت معنی‌داری بین عملکرد مدیریت شهری شهر سنندج در نواحی مختلف مشاهده شده است. بدین معنی که نواحی پیرامونی شهر و همچنین نواحی بخش شمالی شهر دارای جایگاه مطلوبی نمی‌باشند. در حالی که نواحی بخش جنوبی شهر دارای شرایط نسبتاً مناسبی می‌باشند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۲۳	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۱/۳۱	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۳	
واژگان کلیدی: مدیریت شهری، حکمروایی خوب شهری، شهرداری، شاخص‌های حکمروایی، سنندج.	

استناد: شریفی، امیر؛ زیاری، کرامت اله و حاتمی نژاد، حسین. (۱۴۰۳). آسیب‌شناسی مدیریت شهری شهر سنندج با رویکرد حکمروایی خوب. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۶ (۳)، ۱-۱۵.

<http://doi.org/10.22059/jhgr.2020.123461.1006990>

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

© نویسندگان

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد آقای امیر شریفی در رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری به راهنمایی نویسنده دوم زیاری و مشاوره نویسنده سوم در دانشکده جغرافیا دانشگاه تهران می‌باشد.

مقدمه

در حال حاضر ما در عصر تحولات جهانی شهرها زندگی می‌کنیم (Dahiya, 2015). مناطق کلان‌شهری، کریدورهای شهری و مناطق شهری، ظهور ارتباط بین رشد شهر و الگوهای فعالیت اقتصادی را نشان می‌دهند (UN-Habitat, 2016b). شهرهایی که زیرساخت و خدماتشان را به‌خوبی مدیریت کنند می‌توانند محیط‌های زندگی سالمی را برای ساکنانشان فراهم آورد (Dahiya & Das, 2020: 4).

از سال ۲۰۰۷ به بعد بیش از ۵۰ درصد جمعیت جهان در شهرها سکونت داشتند (UNFPA, 2007). با نگاهی به آینده پیش‌بینی می‌شود که تا سال ۲۰۵۰ جمعیت شهرها به ۶٫۷ میلیارد نفر برسد (UNPD, 2018). در یکی از مطالعات اخیر در مورد شهرنشینی جهانی هاسی و دیگران (۲۰۱۸) این سؤال را مطرح می‌نماید که در پایان قرن بیست و یکم از نظر شهرنشینی در چه وضعیتی خواهیم بود؟ (Haase et al, 2015: 35). درحالی‌که شهرها فقط دو درصد از سطح کل جهان را به اشتغال خود درآورده‌اند، ۷۰ درصد از تولید ناخالص جهانی (GDP)، بیشتر از ۶۰ درصد از مصرف انرژی جهان، ۷۰ درصد از انتشار گازهای گلخانه‌ای و تولید بیش از ۷۰ درصد زباله‌های جهان را به خود اختصاص می‌دهند (Habitat III, 2017: 75). در سال ۲۰۱۴ حدود ۲۹٫۷ درصد از جمعیت شهری مناطق درحال توسعه جهان در سکونتگاه‌های غیررسمی سکونت داشتند (UN-Habitat, 2016b). این ارقام حیرت‌انگیز نه‌تنها بر اهمیت اقتصادی شهرها در این برهه زمانی تأکید دارد، بلکه چالش‌هایی با خود به همراه دارند (Dahiya & Das, 2020: 4).

چالش‌های اصلی شهرها در کنفرانس (Habitat III) مورد بحث قرار گرفتند. هیئات ۳ به تصویب دستورالعمل شهری جدید (NUA) منتهی شد که بر تعهد جهانی بر توسعه پایدار شهرها تأکید مجدد نمود (United Nations, 2017: 4). بنابراین دستورالعمل شهری جدید با اشاره به اهمیت مشارکت همه کنشگران در همه سطوح بر اهمیت محوری حکمروایی در دستیابی به شهرهای پایدار و فراگیر تأکید می‌کند. هدف ۱۱ این دستورالعمل بر ساختن شهرها و سکونتگاه‌های انسانی فراگیر، ایمن، انعطاف‌پذیر و پایدار تأکید دارد (United Nations, 2018).

رشد سریع شهرها مدیریت شهری را به یکی از پیچیده‌ترین و اصلی‌ترین عرصه‌های روابط حکومت و مردم تبدیل کرده است (عسکری زاده اردستانی و دیگران، ۱۳۹۸: ۳۱۰). حکومت‌ها مسئول‌اند که تسهیلات و شرایطی را فراهم آورند تا جوامع تا هر اندازه که می‌تواند به شکوفایی برسند و رفاه ساکنان نیز تأمین گردد. با این حال در عمل، مسائل فساد، سوءاستفاده از قدرت، کمبود منابع و ناکارآمدی سیستم‌های مدیریت شهری با یکدیگر ترکیب شده‌اند و شهرها را با مشکلاتی روبرو کرده‌اند که به‌موجب آن نواحی شهری را به مکانی چالش‌انگیز برای زندگی و شکوفایی مردم تبدیل کرده است. این موضوع باعث شده است که شهرها به‌عنوان بخشی از فقر و ناسازگاری به نظر آید تا اینکه به‌عنوان جزء لاینفک توسعه پایدار و بهبود معیشت باشد. پژوهش‌های اخیر پیشنهاد می‌کنند که توسعه پایدار اقتصادی فقط در هماهنگی با توسعه اجتماعی و ثبات سیاسی به وقوع می‌پیوندد (UCLG, 2015). در سال‌های اخیر حکمروایی خوب به‌عنوان یک رویکرد معرفی شده است که می‌تواند در مقام رویارویی با چالش‌های کنونی قرار گیرد (Chatwin & Arku, 2019: 374).

در زمینه حکمروایی شهری تحقیقات متفاوتی در تمام دنیا صورت گرفته است که در ادامه نمونه‌های مهم این تحقیقات ارائه شده‌اند: در کشورهای اروپایی و آمریکا مطالعات و پژوهش‌های زیادی صورت گرفته است، خصوصاً افرادی چون مک لالین، کافمن، مک کینلی، اتکینسن و نیز مطالعات بانک جهانی و هیئات (Gani & Dun:2007:370). از جمله این پژوهش‌ها می‌توان به مقاله گانی و دانکن با عنوان «اندازه‌گیری حکمروایی خوب با استفاده از داده‌های سری‌های زمانی» اشاره کرد که در آن شاخص‌های حکمروایی را برای جزایر فیجی در دوره ۱۹۸۵ تا ۲۰۰۳ مورد بررسی قرار داده‌اند و به این

نتیجه رسیدند که عملکرد حکمروایی در فیجی به‌گونه‌ای نامساعد، از ۱۹۸۷ و ۲۰۰۰ تأثیر پذیرفته است. در تحقیق دیگری با نام «طراحی شاخص‌های حکمروایی شهری خوب: اهمیت مشارکت شهروندان و ارزیابی آن در ونکوور» که توسط کندی استوارد انتشار یافته است، به ذکر چالش‌های شاخص سازی می‌پردازد و با اشاره به شاخص‌های حکمروایی خوب بر اساس معیارهای سازمان ملل، مشارکت در انتخابات را در ونکوور از سال ۱۹۸۴ تا ۲۰۰۵ مورد بررسی قرار می‌دهد و این شاخص را شاخص خوبی برای حکمروایی خوب معرفی می‌کند (Stewart, 2006: 196-204).

هندریکس (۲۰۱۴) در مقاله‌ای با عنوان «تبیین حکمروایی خوب شهری: ضرورت‌ها، تغییرات و ارزش‌ها» با در نظر گرفتن پنج شاخص از شاخص‌های حکمروایی خوب شهری چهار تغییر عمده صورت گرفته در رویکرد حکمروایی خوب را مورد تحلیل قرار داده است. این مقاله دارای درون‌مایه‌ای انتقادی است و با مباحثی که ارائه می‌دهد تمایل خود را به اصلاح ساختارهای مدیریتی بر پایه رویکرد حکمروایی خوب شهری نشان می‌دهد.

در تحقیقی با عنوان «حکمروایی شهری در استرالیا» در سال ۲۰۲۰ با جراحی‌چاریا و خان حکمروایی شهری در یکی از شهرهای استرالیا را مورد بررسی قرار داده‌اند. این پژوهش نقش شورای شهر بریزبن در دو موضوع ارائه خدمات و مدیریت دموکراتیک را با رویکرد کیفی بررسی کرده است. این پژوهش عنوان می‌نماید که در یک شهر از استرالیا حکمروایی خوب با چالش‌هایی روبرو است.

پوراحمد و دیگران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای پژوهشی با عنوان «حکمروایی خوب شهری در محله‌های شهری (مطالعه موردی: شهر مریوان)» به وضعیت شاخص‌های حق به شهر در شهر مریوان پرداختند. این پژوهش به این نتیجه رسیده است که شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. آخوندی و برک پور (۱۳۸۹) در پژوهشی تحت عنوان راهبردهای استقرار نظام حکمروایی شهری در کلان‌شهر تهران رویکرد منطقه‌گرایی را به‌عنوان یکی از راهبردهای استقرار حکمروایی شهری در کلان‌شهرها ذکر کرده است.

رفعیان و حسین‌پور در سال ۱۳۹۰ در کتابی با عنوان حکمرانی خوب شهری، از منظر نظریات شهرسازی به بررسی حکمرانی خوب پرداخته است. رفعیان با معرفی مؤلفه‌های حکمرانی خوب شهری و همچنین پرداختن به تعریف‌پذیری آن‌ها، اصول حکمرانی خوب شهری را در تفرق سیاسی و همچنین برای منطقه‌گرایی و قلمرو عمل حکومت محلی تحلیل می‌نماید. مشکینی و دیگران در سال ۱۳۹۸ در مقاله‌ای با عنوان «آینده‌نگاری حکمروایی، بسط مفهوم و آینده حکمروایی کلان‌شهر تهران» به موضوع حکمروایی شهری در شهر تهران با رویکرد آینده‌نگاری پرداخته‌اند. در این پژوهش درباره اصول و مفاهیم آینده‌نگاری حکمروایی بحث شده و سناریوهای حکمروایی در افق ۱۴۲۰ ترسیم و تبیین شده است.

تاجدار و اکبری در سال ۱۳۸۷ در مقاله‌ای با عنوان زنان و حکمرانی خوب شهری به این نتیجه رسیده‌اند که تحقق حکمرانی خوب شهری در گرو تبیین کاربردی جایگاه زنان به‌عنوان نیمی از شهروندان است و در نهایت رزمی در سال ۱۳۹۱ در مقاله‌ای با عنوان الزامات تحقق حکمرانی خوب برای دستیابی به توسعه انسانی به بررسی این موضوع پرداخته و نتیجه به دست آمده حاکی از نامناسب بودن وضعیت شاخص‌های حکمرانی است. در تحقیق حاضر طیف گسترده‌ای از شاخص‌های حکمروایی شهری مدنظر قرار گرفته شده است. از سوی دیگر تحقیق در شهری صورت گرفته است که از سوی نگارندگان نیاز میرمی در بکارگیری اصول مدیریت شهری بر اساس شاخص‌های حکمروایی شهری دارد و در نهایت اینکه این پژوهش برای نخستین بار وضعیت حق به شهر در محلات مختلف یک شهر را مورد بررسی قرار داده است.

شهرداری‌های کشور به علت عدم تعریف مناسب نقششان در ساختار مدیریت شهرها (در مواجهه با دولت و مردم)، چالش‌های فراوانی را پیش رو دارند. همکاری نامناسب شهرداری‌ها با بخش خصوصی و جامعه مدنی که دو عنصر اساسی در

تحقق حکمرانی خوب هستند باعث گردیده که شهرداری‌ها از لحاظ مدیریتی موفق عمل نکرده باشند. با گذشت نزدیک به یک سده از فعالیت‌های شهرداری (بلدیه) و شورای شهر سنندج (سنه)، امروزه این شهر شاهد رشد روزافزون مشکلات عدیده‌ای در عرصه مدیریت شهری است. وجود نوعی تضاد بین بخش مدیریت شهری و جامعه شهری یکی از اصلی‌ترین عوامل به وجود آورنده مشکلات بسیار زیاد شهر سنندج می‌باشد. از سویی مدیریت شهری خود را از پاسخگویی به شهروندان بی‌نیاز می‌داند و از سوی شهروندان نیز مدیریت شهری را به دلیل ناکارآمدی و بحران مشروعیت در جایگاه مناسبی برای تعریف چهارچوب شهروندی خود نمی‌پندارند. در چنین شرایطی رویکرد حکمروایی خوب شهری می‌تواند به‌عنوان یک‌راه چاره برای افزایش تعاملات مدیریت و شهروندان گردد و مسائل موجود را به‌نوعی سامان ببخشد. خوشبختانه در سال‌های اخیر ادبیات مدیریت شهری با مفهوم حکمروایی خوب شهری آمیخته شده است. با این حال با بررسی مشکلات شهر سنندج می‌توان تا حدودی حدس زد که به‌کارگیری رویکرد حکمروایی خوب شهری آن‌چنان‌که به شعارهای رنگین‌ها ختم می‌شود در عمل به نتایج درخشان منتهی نگردیده است. با این حال پژوهشگران در پی این هستند که میزان به‌کارگیری رویکرد حکمروایی خوب شهری را در مدیریت شهری سنندج مورد آزمون قرار دهند. در این پژوهش برخلاف اکثریت پژوهش‌های قبلی لیست کاملی از شاخص‌های حکمروایی خوب شهری را مورد بررسی قرار داده است. از سوی دیگر این پژوهش در پی بررسی وضعیت این شاخص‌ها در مناطق مختلف شهر سنندج می‌باشد تا بدین‌وسیله درک روشنی از عملکرد مدیریت شهری سنندج در مناطق مختلف ارائه نماید.

مبانی نظری

مدرنیسم ابعاد سیاسی برنامه‌ریزی را تغییر داد و شخصیت اجتماعی و دمکراتیک شهرهای اروپا که دارای پیشینه تاریخی در این زمینه بودند را نادیده گرفت. زیرا که جای داشت در فرایند نوسازی شهری مسئله مشارکت عمومی، همکاری مدنی، فراگیری و شفافیت مورد توجه مجدد قرار گیرد. بعدها این شیوه‌ها تحت عنوان حکمروایی شهرها مفهوم‌سازی شد. اگرچه واژه «حکمروایی» آن‌چنان‌که مارک بیویل (۲۰۱۰) استدلال می‌کند که یک الگوی کثرت‌گرایانه‌تر از قانون بر اساس فرایندها و واکنش‌های فی‌مابین دولت و جامعه مدنی در فرم جدیدی از حکمروایی کردن به‌عنوان جایگزینی بهتر برای دمکراسی نمایندگی است (Bevir, 2010: 15). این فرایند تصمیم‌گیری و توانمندسازی شهروندان جایگزین مکانیسم نهادینه‌شده قبلی می‌شود که از این تغییر اغلب با عنوان تغییر از حکومت به حکمروایی یاد می‌شود (Pierre, 2011: 5).

مطالعات برنامه‌ریزی شهری معاصر ضرورت گذار از حکومت به حکمروایی را مطرح کرد (Bajracharya & Khan, 2020: 226). در حکمروایی شهری حکومت، بخش خصوصی و جامعه مدنی به ایفای نقش می‌پردازند و عملکردی چند سویه دارند (Biswas and et al, 2019: 1). حکومت‌ها نقش مهمی در تنظیم مقررات و تقویت مکانیسم‌های نهادی بر عهده دارند. نقش بخش عمومی از یک ارائه‌دهنده خدمات به جایگاه تسهیلگری تغییر یافته است. همچنین نقش مهم جامعه مدنی در حکمروایی مردمی، حرکت به سوی ایجاد ظرفیت برای جامعه است (Cheema, 2013: 33).

بنابراین، حکمروایی چگونگی ارتباط و تعامل این سه ذی‌نفع مهم با یکدیگر برای دستیابی به دستاوردهای مهم است (Bajracharya & Khan, 2020: 227). حکمروایی مستلزم هماهنگی بین سطوح مختلف است (Murphy, 2012). ایجاد اعتماد در میان ذی‌نفعان از جمله اهداف حکمروایی خوب است (Cheema & Popovski, 2010: 2). در اینجا حکومت به‌عنوان ساختار رسمی و اداری بخش عمومی در نظر گرفته شده است. مسئولان محلی نیز با در اختیار گرفتن اختیارات به خودسازمان‌دهی‌های گوناگون در راستای مشارکت نقش مهمی را بر عهده دارند (Frantzeskaki et al, 2014: 408).

واژه متداول "حکروایی" به فرایندی جدید از حکروایی کردن اشاره دارد (Rhodes, 2007: 1244). از دیدگاه حکروایی تمرکز بایستی بر روابط شبکه‌ای باشد تا اینکه روابط سلسله مراتبی باشد (Van den Dool, 2015: 15). در دهه ۱۹۹۰ علاقه به حکروایی شهری گسترش یافت (Badach & Dymnicka, 2018: 4). بعد از کنفرانس سازمان ملل متحد در نایروبی در سال ۲۰۰۲ بود که حکروایی خوب شهری به‌عنوان یک استاندارد جهانی در سیاست شهری تبدیل شد. این مفهوم به‌عنوان یک استراتژی برای بهبود کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های شهری در کشورهای توسعه‌یافته و نیز در حال توسعه حمایت شد (UN HABITAT, 2017).

آنچه در این مفاهیم مشترک به نظر می‌رسد، توافق بر هدف نهایی آن است که همانا تأمین زندگی خوب و سعادت شهروندان باشد. «شهر خوب» بیش از ساختمان‌ها و محیط کالبدی زیبا، ناشی از شهروندان خوب در پیوند و روابط خوب و در واقع حکمرانی خوب برپا می‌شود (صرافی، ۱۳۸۰: ۴۷).

حکروایی خوب شهری در سال ۱۹۹۴ به یک مشغله ذهنی و پنج سال بعد به یک اجبار تبدیل شده بود (Ahmed, 1999:295). سازمان ملل حکروایی خوب شهری را مشارکت همه شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها می‌داند (Roberts et al, 2007:967). حکروایی خوب بر تبیین چگونگی حکروایی دولت‌ها و به‌طور خاص بر رابطه حکومت با شهروندان دلالت داشته و صفت خوب در مهم‌ترین شاخص‌های آن از جمله بر حاکمیت قانون، پاسخگویی دولت‌ها، مشارکت گسترده مردم در فرایند حکومت‌داری، مسئولیت‌پذیری و عدالت‌جویی حکومت، کارایی و اثربخشی آن انعکاس یافته است. در حکروایی خوب بر حداقل فساد ممکن، اعمال نظرات اقلیت‌ها، شنیدن صدای محروم‌ترین و آسیب‌پذیرترین اقشار در جامعه در اعمال تصمیم‌گیری تأکید می‌شود. حکروایی خوب همچنین پاسخگویی نیازهای حال و آینده جامعه می‌باشد (UNDP, 2000:3). حاکمیت شایسته روشی برای تنظیم روابط اجتماعی در بین حوزه‌های مختلف است که دستیابی به توسعه را ممکن می‌سازد. حاکمیت شایسته در پی فراهم آوردن محیطی است که در آن شهروندان امکان توافق و برقراری انواع روابط اجتماعی و اقتصادی، سیاسی، فرهنگی را به‌طور آزادانه داشته باشند بدون آنکه حقوق دیگران را نقص کنند (تقوایی و تاجدار، ۱۳۸۸: ۱۰۵). از این منظر، حکروایی خوب به‌عنوان مدیریت شفاف و پاسخگو با هدف نیل به توسعه اقتصادی و اجتماعی عادلانه و پایدار تعریف شده است (شهیدی، ۱۳۸۶: ۴۲).

علاوه بر این ارزش‌گذاری برای خوب بودن و شایسته بودن یک نوع از حکروایی، یک بحث جهانی در رابطه با اینکه چگونه بهترین استانداردهای عملی برای حکروایی شهری به دست می‌آید، آغاز گردید (UN HABITAT, 2017). محققان و مراکز علمی متعددی هر کدام اقدام به معرفی تعدادی از مؤلفه‌ها و شاخص‌های حکروایی خوب نموده‌اند؛ اما در میان همه این موارد بر روی تعریف سازمان ملل متحد از شاخص‌های حکروایی خوب بیشترین اتفاق نظر وجود دارد.

جدول ۱. تعاریفی از شاخص‌های حکروایی خوب شهری

شفافیت	یک مبنای اصلی برای اعتمادسازی بین دولت و ملت، شفافیت است (پاداش و همکاران، ۱۳۸۶: ۴). این معیار بر گردش آزاد اطلاعات و سهولت دسترسی به آن، روشن بودن اقدامات و آگاهی مستمر از روندهای موجود استوار است (برک پور، ۱۳۸۶: ۵۰۲). شفافیت مستلزم کیفیت نگهداری از سوابق، فعالیت، دامنه گسترش، سهولت در دسترسی به اسناد مرتبط و ... است (Sridhar et al, 2020: 3).
کارایی و اثربخشی	در این چشم‌انداز شهرداری از یک‌نهاد تأمین‌کننده خدمات به یک توسعه‌دهنده اجتماعات محلی تغییر ماهیت می‌دهد (Bontenbal, 2009: 182). این شاخص همچنین ناظر بر فرایندها و نهادهایی است که ضمن استفاده مناسب از منابع، نیازهای شهروندان را برطرف می‌کند (Sadashiva, 2008: 7). تأکید است بر ملاحظات تصمیم‌گیرندگان در تصمیم‌گیری (Adnan, 2020: 107).
عدالت‌محوری	عدالت محوری به این معناست که باید با ساکنین در هر جایی که زندگی می‌کنند، به‌طور برابر رفتار شود (Tsou, et al, 2005: 425).

قانون‌مندی	برقراری شرایط و زمینه‌های لازم برای تعامل بین شهروندان، نهادهای اداره‌کننده شهر، شورای اسلامی و بخش خصوصی است و نیازمند قرار گرفتن بر مدار قانون‌مندی است (صرافی و عبداللهی، ۱۳۸۷: ۱۱۵). منظور از قانون‌مندی در تصمیم‌گیری شهری، وجود قوانین کارآمد، رعایت عادلانه چارچوب‌های قانونی در تصمیم‌گیری و دور بودن دست افراد غیرمسئول از تصمیم‌گیری‌هاست (برک‌پور، ۱۳۸۶: ۵۰۲). قانونمندی در برابر اقدامات خودسرانه و لحظه‌ای انسان تعریف می‌گردد (Suzor, 2018: 2).
مسئولیت‌پذیری	حکمرانی خوب نیاز دارد در چهارچوب منطقی به همه خدمات لازم را ارائه دهند. رسیدن به این هدف، زمانی امکان‌پذیر است که نهادهای تصمیم‌گیر نسبت به تأمین خواسته‌ها و تمایلات افراد مسئول باشند (نصیری و ریاضی، ۱۳۹۱: ۱۴۴).
پاسخگویی و پاسخ‌دهندگی	این شاخص متن عمومی حکمروایی مطلوب شهری است (Macall, 2003: 22). به چگونگی عملکرد واقعی برنامه‌ها که توسط نهادهای مدیریت شهری اجرا می‌شود، اشاره می‌کند (Gore & Wells, 2009: 160).
مشارکت	مشارکت یعنی همه مردم صدایشان به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم شنیده شود. بدیهی است چنین مشارکتی بر بنیاد آزادی بیان، گردهمایی‌ها و مشارکت سازنده همگانی محقق می‌شود (Abdellatif, 2003: 5). مشارکت فرایندی است که باید به مشارکت همگان از جمله عامه مردم، به حاشیه رانده‌شدگان، فقرا، صرف نظر از طبقه، عقاید و مذهب آنان در آن باشند (Sridhar et al, 2020: 3).
اجماع محوری	بر پراکنده‌سازی قدرت، تفویض مسئولیت به سطوح پایین‌تر و واگذاری اختیار تصمیم‌گیری به سازمان‌ها، مراکز مختلف و نهادهای محلی در انجام وظایف مبتنی است (شفیعی، ۱۳۸۱: ۴۷). اجماع محوری از سطح بالایی از مشارکت و اجماع‌گرایی در تصمیم‌گیری در بین همه ذینفعان حکایت دارد. اجماع محوری جامعه را قادر می‌سازد که فراگیرتر و مشارکتی‌تر باشد (Tomažević, 2019: 192).

روش پژوهش

با توجه به موضوع و هدف تحقیق، از روش توصیفی - تحلیلی استفاده شده است. به‌منظور کسب بینش نظری لازم و بررسی ادبیات موضوع از شیوه کتابخانه‌ای و برای کسب اطلاعات میدانی از ابزار پرسشنامه با سؤالات بسته در قالب طیف لیکرت با گویه‌های ۵ گزینه‌ای استفاده شد. جامعه نمونه شهروندان شهر سنندج که شامل ۱۹ ناحیه متصل شهری و ۴ ناحیه منفصل شهری می‌باشد، توزیع شده است. توزیع پرسشنامه‌ها در بین شهروندان با بهره‌گیری از روش توزیع تصادفی ساده بوده است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه ساکنان شهر سنندج است که بنا بر آمار سال ۱۳۹۵ تعداد کل آن‌ها ۴۱۲۷۶۷ نفر بوده است و برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده که تعداد نمونه ۳۸۴ نفر بوده و نحوه انتخاب آن‌ها نیز به‌صورت نمونه‌گیری طبقه‌ای بوده است. در جدول شماره (۲) سهم هر طبقه (ناحیه شهری) در حجم نمونه آماری پژوهش به‌تفصیل آمده است.

جدول ۲. حجم نمونه و جامعه آماری پژوهش^۱

ناحیه	جامعه	نمونه	ناحیه	جامعه	نمونه	ناحیه	جامعه	نمونه	ناحیه	جامعه	نمونه
۱	۹۹۲۴	۱۰	۸	۲۴۳۰۹	۲۴	۱۶	۲۳۱۵	۷	۲۲	۱۱۰۱۹	۱۱
۲	۷۱۴۹	۷	۹	۱۹۵۵۸	۲۰	۱۷	۶۶۰۴	۸	۳۴	۳۳۸۶۱	۳۴
۳	۳۸۱۰۰	۳۹	۱۰	۲۴۱۸۹	۲۴	۱۸	۱۰۷۰۰	۱۱	۹	۹۰۱۱	۹
۴	۲۳۱۹۶	۲۳	۱۱	۲۳۱۷۰	۲۳	۱۹	۱۱۰۵۲	۱۲	۱۲	۱۲۲۲۱	۱۲
۵	۳۴۸۹۲	۳۵	۱۲	۱۵۹۹۴	۱۶	۲۰	۲۳۰۸	۴	۴	۳۳۹۹	۴
۶	۳۴۲۳۴	۳۵	۱۴	۸۳۰۶	۸	۲۱	۷۹۰۸	۸	۳۸۴	۳۷۳۹۸۷	۳۸۴

۱. در این پژوهش با توجه به این موضوع که نواحی ۷ (حاشیه شهر) ۱۳ (محدوده تپه بیمارستان قدس) و ۱۵ (تپه توس نوذر) خالی از جمعیت مسکونی می‌باشند در نتیجه در جدول فوق نامی از این نواحی به میان نیامده است.

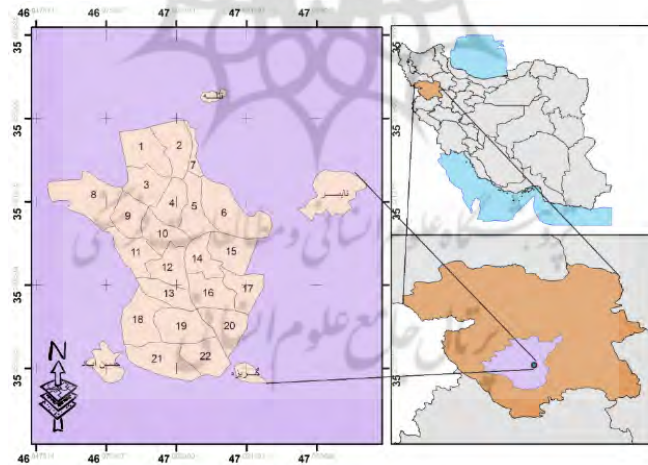
آزمون روایی که در این پژوهش به کار گرفته شد، روایی صوری و محتوایی است. برای آزمون پایایی پرسشنامه نیز از روش آلفای کرنباخ استفاده شد که در جدول شماره (۳) آمده است.

جدول ۳. مقادیر محاسبه‌شده آلفای کرنباخ بر اساس هرکدام از شاخص‌های بکار رفته

شاخص	تعداد گویه	آلفای کرنباخ	شاخص	تعداد گویه	آلفای کرنباخ
شفافیت	۷	۰/۸۴۲	مسئولیت‌پذیری	۸	۰/۸۶۷
کارایی و اثربخشی	۶	۰/۸۴۰	پاسخگویی و پاسخ‌ده بودن	۵	۰/۷۸۸
عدالت اجتماعی	۷	۰/۸۶۷	مشارکت	۵	۰/۷۷۲
قانون‌مندی	۸	۰/۸۷۹	اجماع محوری	۸	۰/۸۷۵

محدوده مورد مطالعه

شهر سنندج، مرکز استان کردستان (مکرونی و مکرونی، ۱۳۹۲: ۴۵). محصور در ارتفاعات و اراضی ماهوری است و توپوگرافی و ناهمواری سطح شهر در بافت کالبدی و ساختار آن بازتاب یافته و قسمت اعظم شهر در راستای شیب اصلی شرقی-غربی و نیز شمالی جنوبی واقع شده است (طرح جامع شهر سنندج، ۱۳۸۴). این شهر بر اساس آمار سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ جمعیتی برابر با ۳۱۶۴۴۶ نفر جمعیت داشت (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۵). این آمار در سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ به عدد ۳۷۳۹۸۷ نفر رسیده است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰) و در پایان سال ۱۳۹۵ جمعیت آن به ۴۱۲۷۶۷ نفر افزایش یافته است (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). این شهر در چند سده اخیر همواره نقش مرکز ایالت کردستان را کشور ایفا نموده است و سابقه‌ای بسیار طولانی در عرصه شهر و شهرنشینی دارد (محمودی، ۱۳۹۲: ۴۷). باین‌وجود در سال ۱۳۰۰ شمسی بود که با توجه فرایند نوسازی در کشور سیستم بلدیه در این شهر به وجود آمد.

شکل ۱. موقعیت پژوهشی تحقیق

یافته‌ها

برای پیگیری اهداف موردنظر در این تحقیق تعداد ۸ شاخص از میان شاخص‌های حکمروایی خوب بر اساس پیشنهاد سازمان ملل متحد، تعیین و موردسنجش قرار گرفته است، این شاخص‌ها عبارت بودند از: شفافیت، کارایی و اثربخشی، عدالت اجتماعی، قانون‌مندی، مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی و پاسخ‌ده بودن، مشارکت و اجماع محوری. در جدول زیر (شماره ۴) گویه‌های بکار رفته برای محاسبه هر شاخص نیز ارائه شده است.

جدول ۴. گویه‌های بکار رفته در انجام پژوهش

شاخص	گویه
شفافیت	صدور اطلاعیه و بیانیه از مدیریت شهری، آگاهی شهروندان از طرح‌ها و برنامه‌ها، مطلع نمودن شهروندان از مزایده و مناقصه‌ها، دعوت مشارکت در جلسات پرسش و پاسخ، میزان شفافیت مجموعه مقررات، ارائه گزارش عملکرد و ...
کارایی و اثربخشی	کیفیت خیابان‌ها و پیاده‌روها، نظافت شهر و جمع‌آوری زباله، کاهش و کنترل ترافیک، خدمات تفریحی، خدمات ایمنی و آتش‌نشانی، خدمات اداری، صدور پروانه، پایان کار، عوارض و ...
عدالت اجتماعی	توزیع هزینه‌های شهری، دسترسی به منابع اطلاعاتی، دسترسی به خدمات اجتماعی، عدالت در اعمال نظرات همه طیف‌های ساکن، عدالت سنی، عدالت جنسی، دسترسی مستقیم به مسئولان مدیریت شهری
قانون‌مندی	حل مشکلات شهروندان بدون رابطه، اجرای قانون برای همه، رعایت ضوابط شهرسازی برای همه، قانون‌مدار بودن مسئولان، پایین بودن میزان فساد مسئولان مدیریت شهری در حل مشکلات شهروندان، تهیه، ایجاد سازوکاری برای دفاع از حقوق شهروندان و ...
مسئولیت‌پذیری	پذیرش خطاها و اشتباهات صورت گرفته، پیگیری پروژه‌های عمرانی شهر، مسئولیت‌پذیر بودن مدیریت شهری در قبال ارتقای اجتماعی شهر، مسئولیت‌پذیر بودن مدیریت شهری در قبال اتخاذ تصمیم‌گیری‌های مهم، مهم دانستن حل مشکلات شهروندان و ...
پاسخگویی و پاسخ‌ده بودن	دسترسی به مسئولان ارشد مدیریت شهری، ایجاد سازوکاری برای انتقال نیازها و خواسته‌های مردم به مدیریت شهری، توجه مسئولان به نیازها و خواسته‌های شهروندان، رضایت شهروندان از عملکرد پاسخگویی مدیریت شهری، پاسخگویی به مراجعات و ...
مشارکت	مشارکت شهروندان در تهیه طرح‌ها و برنامه‌ها، مشارکت شهروندان در انتخابات شورای شهر یا انتخابات شورای محله، مشارکت شهروندان در مدیریت و اداره پارک‌ها و فضاهای سبز شهری، مشارکت شهروندان در بهبود امور و ...
اجماع محوری	تجمع نظرات مردم برای برآورد نیازهایشان، همفکری با شهروندان، همفکری با نهادهای غیردولتی، در نظرگیری اجماع منافع شهروندان، پای بند بودن شهرداری به اجرای مصوبات شورای شهر به‌عنوان نمایندگان همه گروه‌های شهری و ...

به‌منظور ارزیابی عملکرد مدیریت شهری به‌صورت کلی از آزمون T-test استفاده شده است؛ که در این آزمون مقادیر نظری هر شاخص با مقادیر میانگین هر شاخص مقایسه شده است و معنی‌دار و معنی‌دار نبودن هر آزمون موردبررسی قرار گرفته است. درواقع هدف از این آزمون آمار مقایسه وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری می‌باشد. در آزمون T-test فرض H_0 حاکی از وضعیت مناسب شاخص‌ها می‌باشد و فرض H_1 حاکی از وضعیت نامناسب شاخص‌ها می‌باشد. نتایج جدول شماره ۵ بیانگر عملکرد نامناسب مدیریت شهری شهر سنندج بر اساس الگوی حکمروایی خوب شهری در هر ۸ شاخص بررسی شده می‌باشد (با توجه به آماره t و مقدار $\text{sig}=0/000$).

جدول ۵. نتایج آزمون آماری تی تک نمونه‌ای

شاخص	گویه	مقدار نظری	DF	میانگین	T	Sig	حد پایین	حد بالا
شفافیت	۷	۲۱	۳۸۲	۱۹/۷۳۱	-۵/۴۹۹	۰/۰۰۰	-۱/۷۲۲	-۰/۸۱۵
کارایی و اثربخشی	۶	۱۸	۳۸۲	۱۶/۷۴۱	-۵/۶۸۴	۰/۰۰۰	-۱/۶۹۳	-۰/۸۲۳
عدالت اجتماعی	۷	۲۱	۳۸۲	۱۹/۲۲۴	-۶/۷۳۳	۰/۰۰۰	-۲/۲۹۳	-۱/۲۵۷
قانون‌مندی	۸	۲۴	۳۸۲	۲۲/۱۲۲	-۶/۷۲۷	۰/۰۰۰	-۲/۴۶۵	-۱/۲۸۹
مسئولیت‌پذیری	۸	۲۴	۳۸۱	۲۲/۰۵۵	-۶/۷۱۲	۰/۰۰۰	-۲/۵۱۴	-۱/۳۷۵
پاسخگویی و پاسخ‌ده بودن	۵	۱۵	۳۸۰	۱۳/۸۵۰	-۶/۷۶۴	۰/۰۰۰	-۱/۴۸۳	-۰/۸۱۵
مشارکت	۵	۱۵	۳۸۳	۱۴/۴۶۱	-۳/۸۴۱	۰/۰۰۰	-۰/۸۰۷	-۰/۲۶۰
اجماع محوری	۸	۲۴	۳۸۳	۲۲/۳۸۸	-۵/۹۹۷	۰/۰۰۰	-۲/۱۴۰	-۱/۰۸۳
جمع شاخص‌ها	۵۴	۱۶۲	۳۷۴	۱۵۰/۴۸۲	-۶/۵۵۸	۰/۰۰۰	-۱۴/۹۷۰	-۸/۰۶۳

برای تعیین این موضوع که مدیریت شهری در کدامیک از نواحی شهری عملکرد مناسب‌تری نسبت به سایر نواحی شهری شهر سنندج داشته است از آزمون ANOVA (تحلیل واریانس یک‌طرفه) استفاده شده است. بر این اساس که

عملکرد منطقه‌ای مدیریت شهری شهر سنندج بر اساس الگوی حکمروایی خوب شهری حاصلی از جمع شاخص‌های هشت‌گانه الگوی حکمروایی خوب شهری بوده است. نتایج این آزمون در جدول زیر آمده است؛ که تحلیل آن این‌گونه می‌باشد: در مورد این فرضیه که بین وضعیت شاخص‌های حکمروایی شهری در نواحی مختلف شهر سنندج تفاوت وجود دارد، با توجه به معنی‌داری آزمون (Sig:0/000) در سطح اطمینان ۹۵ درصد فرضیه H_0 مورد تأیید قرار گرفته است. به این معنی که اختلاف معنی‌داری بین نواحی مختلف شهری از لحاظ وضعیت شاخص‌های حکمروایی شهری وجود دارد. در این آزمون آماره F نسبت برآورد پراکندگی بین گروهی و درون‌گروهی را نشان می‌دهد. هرچقدر مقدار این آماره بیشتر باشد، بیانگر اختلاف بیشتر بین گروه‌ها می‌باشد در نتیجه احتمال رد فرضیه صفر کاهش و درصد تأیید فرضیه تحقیق، بیشتر می‌شود.

جدول ۶. بررسی وضعیت حکمروایی شهری و نواحی مختلف شهری

شرح	مجموع جذرها	DF	میانگین مجذورها	F	Sig
اختلاف بین گروه‌ها	۳۷۵۴۹۶/۴۲۹	۲۲	۱۷۰۶۸/۰۱۹	۱۰۵/۱۷۵	۰/۰۰۰
اختلاف درون گروه‌ها	۵۷۱۲۳/۲۰۹	۳۵۲	۱۶۲/۲۸۲		
کل	۴۳۲۶۱۹/۶۳۷	۳۷۴			

آنچه در مورد آزمون F باید گفت این موضوع می‌باشد که آزمون F تنها قابلیت تشخیص معنی‌داری تفاوت موجود در بین گروه‌های مختلف را دارا است. به همین منظور برای تعیین وضعیت اختلافات موجود بین نواحی مختلف مورد بررسی واقع شده از آزمون مقایسه چندگانه توکی (Tukey) استفاده شده است که نتایج آن در جدول شماره ۷ آمده است.

جدول ۷. نتایج آزمون مقایسه چندگانه توکی (Tukey) برای هر یک از نواحی شهری

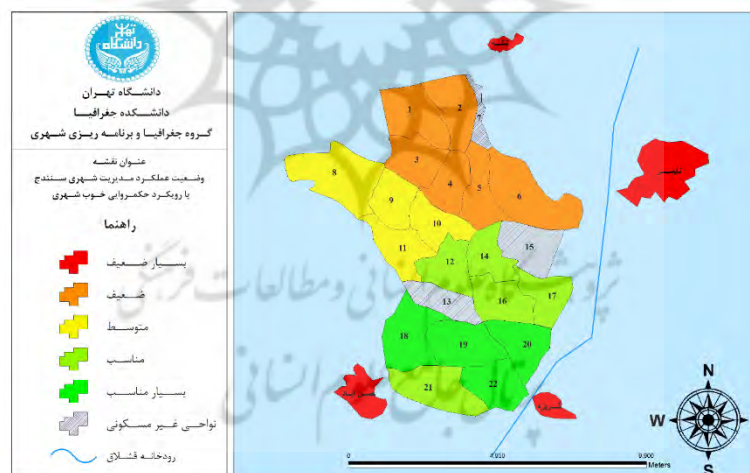
ناحیه	نمونه	میانگین‌های آماری	ناحیه	نمونه	میانگین‌های آماری	ناحیه	نمونه	میانگین‌های آماری
نایسر	۳۲	۱۰۷/۶۵۶۳	۲	۷	۱۳۹/۸۵۷۱	۱۴	۸	۱۸۸/۷۵۰۰
ننله	۱۲	۱۱۱/۲۵۰۰	۱	۱۰	۱۴۱/۷۰۰۰	۱۶	۷	۱۹۴/۰۰۰۰
گریزه	۳	۱۱۴/۳۳۳۳	۱۰	۲۴	۱۵۸/۳۷۵۰	۲۱	۷	۱۹۹/۴۲۸۶
حسن‌آباد	۸	۱۱۹/۲۵۰۰	۸	۲۴	۱۶۱/۷۰۸۳	۱۹	۱۱	۲۰۵/۰۹۰۹
۵	۳۵	۱۲۴/۶۸۵۷	۱۱	۲۳	۱۶۷/۰۸۷۰	۱۸	۱۱	۲۱۰/۲۷۲۷
۳	۳۹	۱۲۸/۰۵۱۳	۹	۱۹	۱۷۲/۳۱۵۸	۲۰	۴	۲۱۵/۵۰۰۰
۶	۳۵	۱۳۱/۴۸۵۷	۱۲	۱۵	۱۸۰/۴۰۰۰	۲۲	۱۰	۲۲۲/۲۰۰۰
۴	۲۳	۱۳۵/۲۱۷۴	۱۷	۸	۱۸۳/۲۵۰۰			

بحث

بر اساس نتایج آزمون توکی (Tukey) که در جدول فوق آمده است و نمایش گرافیکی آن در نقشه زیر به نمایش گذاشته شده است، تفاوت‌هایی بین وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر سنندج وجود دارد. ضعیف‌ترین وضعیت مربوط به چهار ناحیه منفصل شهری پیرامون شهری سنندج می‌باشد که در طی دو سال اخیر به محدوده قانونی شهر اضافه شده‌اند می‌باشد. بر این اساس ضعیف‌ترین وضعیت به ترتیب مربوط به ناحیه نایسر (با میانگین ۱۰۷/۶۵۶۳)، ننله (با میانگین ۱۱۱/۲۵۰۰)، گریزه (با میانگین ۱۱۴/۳۳۳۳) و حسن‌آباد (با میانگین ۱۱۹/۲۵۰۰) می‌باشد. این چهار ناحیه که عموماً جزء نواحی حاشیه‌نشین شهر سنندج به حساب می‌آیند دارای شرایط بسیار ضعیف کالبدی و فضایی می‌باشد.

در نتیجه مهم‌ترین عامل عقب‌ماندگی‌های ناحیه خود را مدیریت شهری می‌دانند. از سوی دیگر این ناحیه با عدم پایداری به قوانین و مقررات شهری مقدمات ایجاد شرایط تنش‌زایی را در شهر بین شهروندان و شهرداری به وجود آورده است. از سوی دیگر چهار ناحیه دیگر از نواحی شهری شهر سنندج دارای وضعیت بسیار مطلوب از لحاظ شاخص‌های حکمروایی شهری می‌باشند. این نواحی به ترتیب عبارت‌اند از ناحیه ۲۲ (با میانگین ۲۲۲/۲۰۰۰)، ناحیه ۲۰ (با میانگین ۲۱۵/۵۰۰۰)، ناحیه ۱۸ (با میانگین ۲۱۰/۲۷۲۷) و ناحیه ۱۹ (با میانگین ۲۰۵/۰۹۰۹). این نواحی جزء نواحی تازه توسعه‌یافته شهر سنندج می‌باشند که توسعه این نواحی بر اساس طرح‌های شهری از قبل طراحی شده صورت گرفته است. این نواحی مورد سکونت قشر مرفه شهری شهر سنندج می‌باشد و شهرداری سنندج روابط بسیار نزدیکی را با این نواحی دارد. بدین معنی که نظرات شهروندان این نواحی مورد توجه قرار گرفته می‌شوند، شهرداری در قبال این نواحی مسئولیت‌پذیر می‌باشد، شهروندان نقش مشارکتی در اداره ناحیه خود می‌باشند و ...

با بررسی نقشه به‌دست‌آمده از آزمون مقایسه چندگانه توکی (Tukey) در محیط نرم‌افزار سیستم اطلاعات جغرافیایی نتایج مهمی در رابطه با تحلیل فضایی الگوی حکمروایی خوب شهری در شهر سنندج روشن می‌گردد. بدین معنی یک الگوی فضای خاصی بر فضای مدیریتی شهری سنندج حاکم می‌باشد. بر این اساس هر چهار ناحیه منفصل شهری پیرامونی شهر سنندج (نواحی، نایسر، ننه، گریزه و حسن‌آباد) دارای وضعیت بسیار نامناسبی می‌باشند. نواحی شمالی داخل شهر (نواحی ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶) سنندج به نسبت سایر نواحی دارای وضعیت نامناسبی می‌باشند. نواحی غربی (نواحی ۸، ۹، ۱۰ و ۱۱) دارای حد متوسطی از وضعیت مدیریتی شهری بر اساس الگوی حکمروایی خوب شهری می‌باشند. با این وجود نواحی جنوبی شهر دارای وضعیت بسیار مناسب و مناسبی نسبت به سایر نواحی می‌باشند.

شکل ۲. وضعیت عملکردی مدیریت شهری سنندج با رویکرد حکمروایی خوب شهری

نتیجه‌گیری

در آزمون تی استیودنت مقادیر نظری هر شاخص با مقادیر میانگین هر شاخص مقایسه شده است و معنی‌دار و معنی‌دار نبودن هر آزمون مورد بررسی قرار گرفته است. در واقع هدف از این آزمون آمار مقایسه وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری بوده است. این آزمون بیانگر عملکرد نامناسب مدیریت شهری شهر سنندج بر اساس الگوی حکمروایی خوب شهری در هر ۸ شاخص بررسی شده می‌باشد همچنین این آزمون مشخص نمود که عملکرد مدیریت شهری شهر سنندج در هر ۸ شاخص بررسی شده به صورت کلی تقریباً در سطح یکسانی قرار دارد.

در ادامه پژوهش برای تعیین معنی‌داری تفاوت موجود بین نواحی مختلف شهری از لحاظ مطابقت با شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از آزمون آنوا استفاده شده است که این آزمون حاکی از تفاوت موجود بین نواحی مختلف می‌باشد. همچنین برای تعیین این موضوع که کدامیک از نواحی وضعیت بهتر دارد از آزمون توکی بهره گرفته شده است. بر اساس این آزمون وضعیت مربوط به چهار ناحیه منفصل شهری پیرامون شهری سنندج دارای وضعیت ضعیفی می‌باشند که این نواحی در طی دو سال اخیر به محدوده قانونی شهر اضافه شده‌اند می‌باشد. بر این اساس ضعیف‌ترین وضعیت به ترتیب مربوط به ناحیه نایسر، نله، گریزه و حسن‌آباد می‌باشد. این چهار ناحیه که عموماً جزء نواحی حاشیه‌نشین شهر سنندج به حساب می‌آیند دارای شرایط بسیار ضعیف کالبدی و فضایی می‌باشد. در نتیجه مهم‌ترین عامل عقب‌ماندگی‌های ناحیه خود را مدیریت شهری می‌دانند. از سوی دیگر این ناحیه با عدم پایداری به قوانین و مقررات شهری مقدمات ایجاد شرایط تنش‌زایی را در شهر بین شهروندان و شهرداری به وجود آورده است.

از سوی دیگر چهار ناحیه دیگر از نواحی شهری شهر سنندج دارای وضعیت بسیار مطلوب از لحاظ شاخص‌های حکمروایی شهری می‌باشند. این نواحی به ترتیب عبارت‌اند از ناحیه ۲۲، ناحیه ۲۰، ناحیه ۱۸ و ناحیه ۱۹. این نواحی جزء نواحی تازه توسعه یافته شهر سنندج می‌باشد که توسعه این نواحی بر اساس طرح‌های شهری از قبل طراحی شده صورت گرفته است. این نواحی مورد سکونت قشر مرفه شهری شهر سنندج می‌باشد و شهرداری سنندج روابط بسیار نزدیکی را با این نواحی دارد. بدین معنی که نظرات شهروندان این نواحی مورد توجه قرار گرفته می‌شوند، شهرداری در قبال این نواحی مسئولیت‌پذیر می‌باشد، شهروندان نقش مشارکتی در اداره ناحیه خود می‌باشند و ...

سرانجام موضوع نتیجه‌گیری با این موضوع به اتمام می‌رسد که مدیریت شهری در قبال شهروندان ساکن در نواحی مختلف شهر عملکردهای متفاوتی را ارائه می‌دهد. به این معنی که نمی‌توان به‌طور دقیق مطرح کرد که عملکرد نهاد مدیریت شهری در سراسر شهر به‌صورت یکسان عمل می‌کند. در اینجا کوتاه‌سخن به این موضوع می‌رسیم که اگرچه وضعیت این شاخص‌ها در شهر سنندج در سطح متوسط رو به ضعیفی دارد ولی باز پژوهشگران شاهد وجود نواحی با وضعیت بسیار ضعیف شهری می‌باشند که با چالش‌های بزرگی با مدیریت شهری روبرو می‌باشند. مسلماً این وظیفه مدیریت شهری می‌باشد که با بهبود وضعیت مدیریتی خود بر پیکر جغرافیایی شهر سنندج به‌صورت یک موضوع واحد می‌تواند مقدمات بهبود وضعیت مدیریت شهری شهر سنندج را فراهم آورد.

حامی مالی

این اثر حامی مالی ندارد.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

- برک پور، ناصر. (۱۳۸۵). حکمروایی شهری و نظام اداره شهرها در ایران. همایش برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، ۲۷-۱.
- پاداش، حمید؛ جهانشاهی، بابک و صادقی، علی. (۱۳۸۷). مؤلفه‌ها و شاخص‌های حکمروایی شهری، جستارهای شهرسازی، ۲۰ (۱)، ۷۲-۷۹.
- پوراحمد، احمد؛ پیری، اسماعیل؛ محمدی، یادگار؛ پارسا، شهرام و حیدری، سامان. (۱۳۹۷). حکمروایی خوب شهری در محله‌های شهری (مطالعه موردی: شهر مریوان). فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، ۶ (۲۴)، ۸۱-۹۸. Doi: 20.1001.1.23452870.1397.6.24.6.3
- تقوایی، علی‌اکبر و تاجدار، رسول. (۱۳۸۸). درآمدی بر حکمروایی خوب شهری در رویکردی تحلیلی. فصلنامه مدیریت شهری، ۴۳ (۱)، ۴۵-۵۸.
- رفیعیان، مجتبی و حسین‌پور، علی. (۱۳۹۰). حکمرانی خوب شهری از منظر نظرات شهرسازی. تهران: انتشارات طحان.
- رزمی، محمدجواد و صدیقی، سمیه. (۱۳۹۱). الزامات تحقق حکمرانی خوب برای دستیابی به توسعه انسانی. چهارمین همایش ملی اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمینی‌شهر، پاییز سال ۱۳۹۱.
- شهیدی، محمدحسین. (۱۳۸۶). شهرسازی، حمل‌ونقل و حکمروایی شهری. جستارهای شهرسازی، شماره ۲۰ (۱)، ۳۸-۴۴.
- صادقی، مجتبی و رهنما، محمدرحیم. (۱۳۹۲). تبیین ساختاری-کارکردی مدیریت مشارکتی شهری، مطالعه موردی شهر مشهد. پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۴۵ (۱)، ۱۸۴-۱۶۹.
- صرافی، مظفر. (۱۳۸۰). ابر مسئله شهری ایران و نقش برنامه‌ریزان شهری. فصلنامه معماری و شهرسازی، ۶۲ (۳)، ۴۵-۵۰.
- صرافی، مظفر و عبدالهی، مجید. (۱۳۸۷). تحلیل مفهوم شهروندی و ارزیابی جایگاه آن در قوانین، مقررات و مدیریت شهری. پژوهش‌های جغرافیایی، ۶۳ (۱)، ۱۱۵-۱۳۴.
- عسکری زاده اردستانی، سهیلا؛ ضرابی اصغر و تقوایی، مسعود. (۱۳۹۸). بررسی وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر اراک. جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، ۱۶ (۱)، ۳۰۹-۳۳۵. Doi: 10.22067/geography.v16i1.74544
- کازمیان، غلامرضا. (۱۳۸۶). درآمدی بر الگوی حکمروایی شهری، جستارهای شهرسازی، ۲۰ (۱)، ۵-۷.
- محمودی، محمد. (۱۳۹۲). راهنمای گردشگری در استان‌های کردنشین. جلد اول، استان کردستان، سنندج: انتشارات کردستان.
- مکرونی، گلابول و مکرونی، گلاله. (۱۳۹۲). ارزیابی سطح پایداری شهری با استفاده از مدل AHP، نمونه موردی شهر سنندج. نخستین همایش ملی مدیریت یکپارچه شهری و نقش آن در توسعه پایدار شهری، سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج، صص ۱-۱۱.
- نصیری، آرمان و ریاضی، فیاض. (۱۳۹۱). بررسی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، نمونه موردی شهر سنندج، مجموعه مقالات نخستین همایش علمی حکمروایی خوب شهری، جلد نخست، تهران: انتشارات تپسا.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۰). سرشماری عمومی نفوس و مسکن شهرستان سنندج.
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). سرشماری عمومی نفوس و مسکن شهرستان سنندج.
- مشکینی، ابوالفضل؛ ربانی، طاهار؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و رفیعیان، مجتبی. (۱۳۹۸). آینده‌نگاری حکمروایی، بسط مفهوم و آینده حکمروایی کلان‌شهر تهران. پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۷ (۳)، ۴۵۳-۴۳۱. Doi: 10.22059/JURBANGEO.2019.241191.778

References

- Abdellatif, M. (2003). *Good governance and its relationship to democracy and economic development*. In Global Forum III on Fighting Corruption and Safeguarding Integrity. Presented for the Regional Bureau for Arab States, UNCDP, Seoul.

- Ahmed, I. (1999). Governance and the international development community: Making sense of the Bangladesh experience. *Contemporary South Asia* 8 (3), 295-309. Doi: [10.1080/09584939908719870](https://doi.org/10.1080/09584939908719870)
- Askarizadeh, S., Zarabi, A., & Taghvaei, M. (2018). Examining the Status of Good Urban Governance Indicators in Arak City. *Journal of Geography and Regional Development*, 16(1), 309-335. [In Persian].
- Badach, J., & Dymnicka, M. (2018). Concept of 'Good Urban Governance' and Its Application in Sustainable Urban Planning. In *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering* (Vol. 245, No. 8, p. 082017). IOP Publishing. Doi: [10.1088/1757-899X/245/8/082017](https://doi.org/10.1088/1757-899X/245/8/082017)
- Bajracharya, B. & Khan, S. (2020). *Urban governance in Australia: a case study of Brisbane City*. In *New Urban Agenda in Asia-Pacific* (pp. 225-250). Springer, Singapore. Doi: [10.1007/978-981-13-6709-0_8](https://doi.org/10.1007/978-981-13-6709-0_8)
- Barakpur, N. (2006). Urban Governance and Management System of Cities in Iran. *Conference on urban planning management*. [In Persian].
- Bevir, M. (2010). *Democratic governance*. Princeton University Press. Doi: [10.1177/09520767124614](https://doi.org/10.1177/09520767124614)
- Biswas, R., Jana, A., Arya, K., & Ramamritham, K. (2019). A good-governance framework for urban management. *Journal of Urban Management*, 8(2), 225-236. Doi: [10.1016/j.jum.2018.12.009](https://doi.org/10.1016/j.jum.2018.12.009)
- Bontenbal, Marike C. (2009). Strengthening urban governance in the South through city-to-city cooperation: Towards an analytical framework. *Habitat International* 33 (2), 181-189. Doi: [10.1016/j.habitatint.2008.10.016](https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2008.10.016)
- Chatwin, M., & Arku, G. (2019). Smart and Open Urban Governance in Africa. In *Smart Economy in Smart African Cities* (pp. 371-392). Springer, Singapore. Doi: [10.1007/978-981-13-3471-9_12](https://doi.org/10.1007/978-981-13-3471-9_12)
- Cheema, G. S. (Ed.). (2013). *Democratic local governance: reforms and Innovations in Asia*. United Nations University Press.
- Cheema, G. S., & Popovski, V. (2010). *Building trust in government: innovations in governance reform in Asia*. Tokyo: United Nations University Press.
- Dahiya B. (2015). World urban realities. *Magazine for Architecture and Urban Planning*—DaNS, 19 Feb. http://www.dans.org.rs/index.php?option=com_content&task=view&id=660&Itemid=52. Accessed 21 May 2015
- Dahiya, B., & Das, A. (2020). *New Urban Agenda in Asia-Pacific: governance for sustainable and inclusive cities*. In *New Urban Agenda in Asia-Pacific* (pp. 3-36). Springer, Singapore. Doi: [10.1007/978-981-13-6709-0_1](https://doi.org/10.1007/978-981-13-6709-0_1)
Doi: [10.22067/geography.v16i1.74544](https://doi.org/10.22067/geography.v16i1.74544)
- Frantzeskaki, N., Wittmayer, J., & Loorbach, D. (2014). The role of partnerships in 'realising' urban sustainability in Rotterdam's City Ports Area, The Netherlands. *Journal of Cleaner Production*, 65, 406-417. Doi: [10.1016/j.jclepro.2013.09.023](https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.09.023)
- Gani, A. & Ron, D. (2007). Measuring good governance using time series data: Fiji Islands. *Journal of the Asia Pacific Economy* 12 (3), 367-385. Doi: [10.1080/13547860701405979](https://doi.org/10.1080/13547860701405979)
- Gore, T. & Wells, P. (2009). *Governance and evaluation: the case of EU regional policy horizontal priorities, Evaluation and program*, 32(2), 158-167. DOI: [10.1016/j.evalprogplan.2008.10.007](https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2008.10.007)
- Habitat III (2017). *Issue Papers report, United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development*, Quito, Ecuador.
- Hendriks, F. (2014). Understanding good urban governance: Essentials, shifts, and values. *Urban Affairs Review*, 50(4), 553-576. Doi: [10.1177/1078087413511782](https://doi.org/10.1177/1078087413511782)
- Iran Statistics Center (2015). *General population and housing census of Sanandaj city*. [In Persian].
- Iran Statistics Center (2018). *General population and housing census of Sanandaj city*. [In Persian].
- Kazemian, G. (1386). An introduction to the model of urban governance. *Urbanization Essays*, 19 /20, 5-7. [In Persian].
- Mahmoudi, M. (2012). *Tourism Guide in Kurds Provinces*. first volume, Kurdistan Province, Kurdistan Publications, Sanandaj. [In Persian].
- Makroni, G. & Makroni, G. (2012). *Assessing the level of urban sustainability using the AHP model, a case study of the city of Sanandaj*, the first national conference on integrated urban

- management and its role in sustainable urban development, Sanandaj, Islamic Azad University, Sanandaj branch, pp. 1-11. [In Persian].
- Mccall, M. (2003). Seeking good governance in participatory- GIS: a review of processes and governance dimentions in applying GIS to participatory spatial planning. *Habitat International*, 27 (4):549- 573. Doi: 10.1016/S0197-3975(03)00005-5
- Meshkini, A., Rabbani, T., Eftehkari, A., & Rafieian, M. (2019). Governance Foresight, a Concept Development and Future of Tehran Metropolitan Governance. *Geographical Urban Planning Research*, 7(3), 431-453. doi: 10.22059/jurbangeo.2019.241191.778. [in Persian].
- Morgan, M. (2003). *Enveronmental Health*. Canada: Wadsworth.
- Murphy, P. (2007). *The metropolis. Planning Australia: An Overview of Urban and Regional Planning*, 155-179.
- Nasiri, A. & Riazi, F. (2012). *Investigating the indicators of good urban governance, a case study of Sanandaj city*. collection of articles of the first scientific conference on good urban governance, first volume, Tehran: Tisa Publishing House. [in Persian].
- Padash, H., Jahanshahi, B, & Sadeghin, A., (2007). Criteria and Indicators of Urban Governance. *Journal of jostarhaye shahrsazi*, 19- 20, 72- 80. [in Persian].
- Pierre, J. (2011). *The politics of urban governance*. Macmillan International Higher Education.
- Poorahmad, A., Piri, E., Mohammadi, Y., Parsa S. & Heydari S. (2018). Good Urban Governance in Urban Neighborhoods (Case: Marivan City), 6 (24),81-98. Doi: 20.1001.1.23452870.1397.6.24.6.3 [in Persian].
- Rafieian. M., & Hoseinpour. A. (2012). *Theory, City, Space, Urban Management*. Tehran: Tahan Publication. [in Persian].
- Razmi, M. & Sediqi, S. (2012). *Requirements for the realization of good governance to achieve human development*, 4th National Economic Conference, Islamic Azad University, Khomeini Shahr Branch, fall of 2011. [in Persian].
- Rhodes, R. (2007). Understanding governance: Ten years on. *Organization studies*, 28(8), 1243-1264. Doi: 10.1177/0170840607076586
- Roberts, S., Wright, S., & O'Neill, P. (2007). "Good governance in the Pacific? Ambivalence and possibility. *Geoforum*, 38 (5): 967-984. Doi: 10.1016/j.geoforum.2007.04.003
- Sadashiva, M. (2007). *Effects of civil society on urban planning and governance in Mysore, India.*" PhD Thies. Technical University of Dortmund. Doi:10.17877/DE290R-8826
- Sadeghi, M., & Rahnama, M. R. (2013). Structural - Functional Explanation of Urban Participative Management (Case Study: Mashhad). *Human Geography Research*, 45(1), 169-184. doi: 10.22059/jhgr.2013.30044. [in Persian].
- Sarafi, M. (2001). Iran's urban mega-problem and the role of urban planners. *Architecture and Urban Development Quarterly*, 62-63, 45-50. [in Persian].
- Sarrafi, M. & Abdullahi, M. (2008). Analysis of the Citizenship Concept and Evaluating Its Position in the Country's Laws, Regulations and Urban Management. *Journal of Geographical Research*, 40 (63), 115-134. [in Persian].
- Shahidi, M. (2007). Urban Planning, Transportation and Urban Governance. *Jostarhaye Shahrsazi Quarterly*, 6 (19-20). [in Persian].
- Sridhar, K. S., Gadgil, R., & Dhingra, C. (2020). *Good Governance in the Transparency, Accountability, Public Participation and Capacity (TAP-C) Framework*. In *Paving the Way for Better Governance in Urban Transport*. Springer, Singapore. Doi:10.1007/978-981-13-9620-5_1
- Stewart, K. (2006). Designing good urban governance indicators: The importance of citizen participation and its evaluation in Greater Vancouver. *Cities*, 23(3), 196-204. Doi: 10.1016/j.cities.2006.03.003
- Suzor, N. (2018). Digital constitutionalism: Using the rule of law to evaluate the legitimacy of governance by platforms. *Social Media Society*, 4(3), 2056305118787812. Doi: 10.1177/2056305118787878
- Taghvayi, A. & Tajdar, A. (2009). Introduction to Good Urban Governance in the Analytical Approach, *Urban Management Quarterly*, 23. [in Persian].

- Tomažević, N. (2019). Social Responsibility and Consensus Orientation in Public Governance: a Content Analysis. *Central European Public Administration Review*, 17(2), 189-204. Doi:10.17573/cepar.2019.2.09
- Tsou, K-W., Yu-Ting, H., & Yao-Lin, Ch. (2005). An accessibility-based integrated measure of relative spatial equity in urban public facilities. *Cities*, 22 (6), 424-435. Doi: 10.1016/j.cities.2005.07.004
- UN HABITAT, *For a better urban future* [Internet], [cited 2017 Apr], available from: <http://mirror.unhabitat.org/content.asp?typeid=19&catid=25&cid=2097>
- UNDP (2002). "Introducing Good Local Governance: the Indonesian Experience." *UNDP/Governance Unit Jakarta* [online]. Accessed June 06 of 2015. [http://portal.publicpolicy.utoronto.ca/en/StudyReports/UNDP/IntroducingGoodLocalGovernance The Indonesian Experience/Pages/ default.aspx](http://portal.publicpolicy.utoronto.ca/en/StudyReports/UNDP/IntroducingGoodLocalGovernance%20The%20Indonesian%20Experience/Pages/default.aspx).
- UN-Habitat (2016b). *World cities report 2016—urbanization and development: emerging futures*. UN-Habitat, Nairobi
- United Cities and Local Governments (UCLG). (2015). *Assessing the institutional environment of local governments in Africa*. A report. Doi: 10.1007/978-3-658-10079-7_1
- United Nations (2017). *The new urban agenda*, A/RES/71/256, Habitat III and United Nations
- United Nations (2018). *Sustainable Development Goal 11: Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable*. <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg11>. Accessed 2 Jan 2018.
- United Nations Population Fund (UNFPA) (2007). *State of the world population 2007: unleashing the potential of urban growth*, New York
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. A/RES/70/1. [https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/ publication](https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication). Accessed 5 July 2017.
- UNPD—United Nations, Population Division (2018). *World urbanization prospects: the 2018 revision*. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, Online Edition, <https://population.un.org/wup/>
- Van den Dool, L., Hendriks, F., Gianoli, A., & Schaap, L. (2015). *The quest for good urban governance: Theoretical reflections and international practices*. Springer.